

Saltsjö-Boo 2008 02 04

Nacka Kommun
Planenheten
131 81 Nacka

Yttrande över Detaljplan för del av Tollare, fastigheten Tollare 1:17 m.fl., Mellanbergsvägen - delplan 1b, i Boo, Nacka kommun.

Sammanfattande synpunkter och krav

Denna detaljplan är den andra i ordningen gällande Tollareområdet och även här tas enbart naturmark – med högt ekologiskt värde – i anspråk för en hård exploatering. Ingen hänsyn tas till gränser för planerat naturreservat och det blir med denna detaljplan allt tydligare hur ett kommande naturreservat skulle bli uppstyckat i små öar utan spridningskorridorer för växt- och djurliv. Hela detaljplanens område bör ingå i kommande naturreservat.

Denna detaljplan får inte föras till utställning och än mindre till antagande innan Naturreservatet är utrett och förslag till avgränsning föreligger och sänts ut på samråd.

Inledande synpunkter

Boo Miljö- och Naturvänner har 2006 05 23 ingivit yttrande över *Förslag till program för detaljplan Tollare 1:16 m.fl. i Boo, Nacka kommun*. Detta programförslag gällde hela Tollare-exploateringen och vårt yttrande gällde hela området.

Vårt yttrande från maj 2006 läggs som **Bilaga 1**. till nu aktuellt yttrande.

I vårt ovan nämnda yttrande motsatte vi oss att Tollareområdet blev uppdelat i ett flertal detaljplaner, därför att detta förfaringsätt skulle försvåra för remissinstanser och lokalbefolkning att se och förstå helheten. Tyvärr har denna vår synpunkt på intet sätt beaktats.

Beträffande området för den nu aktuella detaljplanen citeras nedan vad vi uttalade maj 2006:

”Området sydväst om Tollare Träsk (ägt av Nacka kommun) är av Länsstyrelsen klassat som nyckelbiotop – och verkar vara det område man tänker på som naturreservat. Men detta område är som sagt för litet.

Området väster om Mellanbergsvägen [.....] är beläget söder om nämnda nyckelbiotopområde – åtskilt endast av Sockenvägen. Även detta område är ett ur natursynpunkt mycket fint och värdefullt område. Här finns bl.a. flerhundraåriga ekar och mycket fin undervegetation med mattor av bl.a. liljekonvalj och gullviva. På ett mjukt sätt sluttar kullen ner mot ett våtmarksområde – med alla de naturvärden en våtmark har. Även detta område måste *ingå i naturreservatet*.”

Med fokus på Mellanbergsvägens ekbacke

Enligt planen är 16 småhus och radhus inritade i och omkring själva ekbacken. Stråket av kvarvarande natur är inte bredare än 30 meter och där finns inplanerad lekplats. Området är angivet som kvartersmark och därmed knappast tillgängligt för allmänheten.

Bebyggelsen utmed vägen kräver sådan sprängning och ingrepp i kullen att ekbackens äldsta och största ek inte kommer att vara kvar. Enligt skiss hamnar den mitt i en husvägg. Även ett flertal andra stora ekar kommer att tas bort, om planerad bebyggelse ska få plats

På kullens sydsluttning mot bergskammen finns ett antal gamla ekar, men frågan är om de kommer att komma bevaras då området emellan kullen och bergskammen ska bebyggas – samt väg anläggas. I verkligheten är deras stammar belägna 4 – 7 meter ifrån husen. Att bevara rotsystem och trädkronor synes inte realistiskt.

Miljöredovisningens talar om av delar av ”detta område” (ekbacken) inte får bebyggas – ”bedöms som ekologiskt intressant” – och att bestämmelse om marklov för trädfällning har införts. Men det kommer inte att innebära – vilket anses i miljöredovisningen – att ”delar av de ekologiska värdena kan bevaras”.

Genom träd som försvinner, mark som städas och anläggningar som kommer att byggas, så finns minimalt kvar av vad som kan kallas natur. Ett par ekar och en tall – omgärdade av husväggar och belägna i en lekpark – blir inte bevarande av ekologiska värden. Den rikliga floran, som finns idag kommer att utplånas genom förlitning.

Våtmarken och hästhagarna

En våtmark har alltid höga naturvärden. Genom tidigare exploatering vid skolbygget blev en våtmark – där grodor brukade leka – utplånad. Denna detaljplan utplånar ytterligare en våtmark. Det är tveksamt om den planerade nya våtmarken i parken får samma kvalitet.

Hästhagarna är gammal kulturmark – tidigare odlade åkrar. Mellan bergskammen i söder och hästhagarna, sedan vidare ut mot Sockenvägen slingrar sig den gamla landsvägen. I gränsen mot hagarna finns en vacker allé. En del av träden är nu tyvärr nedblåsta och någon uppsnygning har inte skett. Miljöredovisningens tal om bevarande av kulturmiljövärden klingar falskt.

Småhusbebyggelse är planerad över hela våtmarken – förutom att en kil i mitten (med en bredd 5 -30 meter och längd 50 meter) är utlagd som kvartersmark innehållande lekplats. Av hästhagarna planerar man att spara ungefär 100 meter mot Hedensröms väg.

Detta sistnämnda friområde, som brukar benämnas som ”Tollare stadspark”, är tänkt att vara en mötesplats och innehålla olika anläggningar – bl.a. för lek och bollspel. Området ingår i vad som i samband med programförslaget (för hela Tollare) föreslogs som utredningsområde för tänkt naturreservat.

Planerade hus utmed Sockenvägen – längst västerut i planen – liksom den södra delen av bebyggelsen i våtmarken och hästhagen går också in i nämnda utredningsområde för tänkt naturreservat. Denna inplanerade bebyggelse kommer att gå upp i skogsbrynen, där det förutom tall och gran finns ett flertal större ekar, som inte kommer att kunna bevaras. I sydsluttningen finns också ett vackert parti med slån. Denna exploatering kommer att i längdriktning kapa en tredjedel av den större ekbackens sydvända sluttning (c:a 60 meter av

180 meter). Tidigare har alltid talats om denna ekbackes stora värde såväl ekologiskt som för rekreation – men nu går man in och kapar på ett djup om c:a 20 av brynet i sydslutningen och 30 – 50 meter i väst och nord.

Den ”stora ekbacken” – nu som mest 200 meter i längd och bredd – som alltid påtalats som ett för Tollareområdet mycket värdefullt naturområde och med stora ekologiska värden samt med stort rekreativvärde har i princip naggats i alla kanter. År 2006 skövlades mer än 200 meter i längd och 160 – 60 meter i bredd av det ursprungliga naturområdet genom skolanläggningen. Trots löften hann inga träd (bl.a. många flerhundraåriga ekar) att bli inmätta innan området kalhöggs. Ingen biologisk inventering var gjord men känt är att utrotningshotade fåglar förlorade sina boplatser.

Skogsområdet i öster

Detta område har förvisso en längd om c:a 250 meter utmed Sockenvägen. Den del som inte kommer att tas i anspråk för kommande tunnelbygge är från Sockenvägen otillgängligt för de flesta människor, då den utgörs av en mycket brant ravin. Naturligtvis har området stort värde som natur och som vistelse- och boplatser för djur. Rådjur, räv och grävling är däggdjur som finns här. Skogshäckande småfåglar har också möjlighet till revir. Problemet är att området kommer att bli isolerat och sakna spridningskorridorer, om samtliga planerade detaljplaner inom Tollare kommer att genomföras. I öster finns redan bebyggelse. I väster hindrar bebyggelsen i aktuell detaljplan för Mellanbergsvägen. Längre upp på berget hindrar planerad kommande storskalig bebyggelse. Kraftledningsgatan som är planerad att sparas på båda sidor om Sockenvägen är ett för smalt område för att vara en tillräcklig spridningskorridor.

Tunnelbygget finns endast mycket kortfattat omtalat i detaljplanen. Av kartskisser framgår dock att tunnelmynningen vid Sockenvägen kommer att ta i anspråk c:a 50 x 30 meter av nuvarande naturmark.

Tunneln omnämns endast mycket kort i dokumentet Genomförandebeskrivning (inte i Miljöredovisning). Det sägs ”Utformningen och genomförandet av tunnel och cirkulationsplats ska utredas närmare i det fortsatta planarbetet”. Kommer denna utredning att sändas på remiss – eller genomförs hela tunnelbygget utan föreningars, boendes och allmänhetens möjlighet till kännedom om det hela?

I till detta ärende utsända handlingar är det inte möjligt att se huruvida den södra tunnelmynningen ligger inom strandskyddet (300 m) för Lännerstasundet. Dock omtalas i Genomförandebeskrivningen att ”en mindre del av naturmarken omfattas av ett strandskyddsförordnande”.

Närrekreation och folkhälsa

Miljöredovisningen ger sken av att det skulle finnas goda möjligheter till rekreation i bl.a. natur i ett utbyggt Tollare. Detta stämmer inte. Inte ens de tänkta öarna av naturreservat inom Tollareområdet ger en reell naturrekreation. Ingenstans kommer att finnas möjlighet till en promenad om ens 10 minuter utan att se mängder av hus – om hela Tollareplanen genomförs. Som vi tidigare påpekat kommer **c:a 10.000 kommuninnevånare att helt sakna möjlighet till närrekreation**. Man tvingas i stället att köra bil 4-6 kilometer (bussförbindelser under kvällar och helger är mycket glesa) till Skarpnäs eller Velamsund. Detta är dels miljömässigt förkastligt och dels mycket negativt ur folkhälsosynpunkt. I dagens stressade samhälle är det viktigt att ha nära till ett rekreativområde – annars orkar man sig inte ut, inte ens med bil. Att just rekreation i natur är mycket viktigt för folkhälsan är numera ett välkänt faktum. Det ”stora ekområdet” – blivande naturreservat – framhålls som en stor tillgång för närrekreation och de upptrampade stigarna i området omtalas som värdefulla. Problemet är

dock att stigarna (bl.a. f.d. Tollareslingan) redan är sönderkapade av skolbygget. Området blir litet och trångt sedan hästthagarna (med den rofylldhet de idag utgör) kommer att exploateras.

Ett annat folkhälsoproblem är att husen mot Sockenvägen inte klarar de uppsatta bullernivåkraven.

Kulturmiljö och landskapsbild

I miljöredovisningen finns redovisade fyra viktiga Kommunala mål – Översiktsplanen 2002. Inget av dessa fyra mål kommer att uppfyllas i den lagda detaljplanen.

- Landskapets struktur bevaras inte och kulturmiljöerna skyddas inte.
- Planeringen präglas inte av en helhetssyn.
- Kulturmiljöer tydliggörs inte – eftersom de utplånas.
- Den gröna karaktären bibehålls inte och bostäder byggs på orörd naturmark (inte i tidigare industriområden, vilket rekommenderas).

Detaljplanen som helhet

All bebyggelse sker på orörd naturmark och på gammal kulturmark från ett odlingslandskap. Området är mycket värdefullt för såväl ekologisk mångfald som för allmänhetens möjlighet till rekreation i natur.

I tidigare detaljplan 1a, Tollare Träskväg har med envishet framhållits NCC:s rättighet att bygga utifrån en 70 år gammal detaljplan och därmed utplånat strandskydd för Tollare Träsk. I denna detaljplan finns ingen gammal detaljplan att åberopa och inget skulle hindra Kommunen – om den politiska viljan fanns – att använda sig av det planmonopol man har. Det är ytterst märkligt att den bebyggelse i Tollare, som utgick ifrån att Tollare bruksområde måste rensas upp och därmed kunna bebyggas, nu har landat i att man först planlägger och tänker ödelägga Tollareområdets två mest värdefulla och hittills obebyggda naturområden. I utställd detaljplan 2002 fick allmänheten den uppfattningen att det endast var redan ianspråktagen mark som skulle bebyggas och resten bli naturreservat. (se karta på sid. 16 i Översiktsplan). Kartbilden är för övrigt mycket otydlig.

För Boo Miljö- och Naturvänner

Margaretha Josefson
Styrelseledamot

Kajsa Lemby
Ordförande